

40 років Чорнобильської катастрофи: відбулися слухання у Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

17.4.2026 - Прес-служба Апарату Верховної Ради України | Verkhovna Rada Ukrainy

16 квітня відбулися слухання у Комітеті з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: «40 років Чорнобильської катастрофи: реалії сьогодення та виклики майбутнього». Захід відбувся під головуванням голови Комітету Галини Третякової у змішаному форматі до 40-х роковин Чорнобильської катастрофи.

Захід був присвячений комплексному аналізу наслідків Чорнобильської катастрофи, оцінці стану соціального захисту постраждалих осіб та ліквідаторів катастрофи, а також визначенню пріоритетів державної політики у сфері подолання довгострокових наслідків техногенної аварії.

Окрему увагу було приділено необхідності вдосконалення законодавчого регулювання у сфері соціального захисту осіб, які зазнали впливу радіації, зокрема, шляхом актуалізації державних гарантій відповідно до сучасних викликів та економічних умов.

У межах заходу також акцентовано увагу на важливості збереження історичної пам'яті, підтримки ліквідаторів наслідків аварії та посилення міжвідомчої координації у реалізації державної політики.

Головуюча на слуханнях, голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Галина Третякова наголосила на необхідності системного підходу до підтримки постраждалих.

За її словами, Чорнобильська катастрофа є найбільшою техногенною катастрофою у світі за масштабами радіаційного впливу.

Голова Комітету звернула увагу, що до ліквідації наслідків аварії було залучено до 600 тисяч осіб, з яких перші сотні загинули, у тому числі внаслідок радіаційної хвороби, яка на той момент залишалася малодослідженою та часто невиліковною.

Хвилиною мовчання було вшановано загиблих ліквідаторів аварії на ЧАЕС.

Голова Комітету підкреслила, що слухання мають не лише меморіальний, а й практичний характер. Зокрема, порушувалися питання соціального захисту постраждалих, а також щодо можливого прирівняння ліквідаторів до учасників бойових дій. Водночас вона зауважила, що статус ліквідаторів має свою специфіку, хоча їхній внесок можна порівнювати з подвигом на полі бою.

Окремо було наголошено на безперервності соціальних виплат, зокрема заробітних плат у бюджетній сфері та пенсій, попри складні виклики, пов'язані з пандемією COVID-19 та агресією.

На завершення Галина Третякова підкреслила, що стійкість держави визначається її

здатністю реагувати на кризи, а приклад мужності ліквідаторів Чорнобильської катастрофи сьогодні слугує моральним орієнтиром для українських військових, які захищають державу.

Голова підкомітету з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Сергій Магера у своєму виступі наголосив, що з перших днів після аварії робота держави здійснюється у двох ключових напрямках: боротьба з радіаційним забрудненням та вирішення соціальних питань, пов'язаних із підтримкою постраждалих і ліквідаторів. Також було поінформовано про законопроектну роботу Комітету, зокрема у сфері цивільного захисту та соціального забезпечення осіб, залучених до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Міністр соціальної політики, сім'ї та єдності України Денис Улютін наголосив на впровадженні механізмів адресної допомоги, зокрема щодо забезпечення безоплатного харчування дітей, постраждалих внаслідок катастрофи, та передачі відповідних повноважень до сфери управління Міністерства освіти і науки України. Денис Улютін підкреслив, що станом на 2026 рік на обліку перебуває понад 1,25 млн осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, що зумовлює необхідність перегляду ефективності чинних пільг та підходів до їх надання. На завершення він наголосив, що подальша державна політика має базуватися на принципах соціальної справедливості, фінансової спроможності держави та необхідності формування комплексного законодавчого регулювання у сфері соціального та пенсійного забезпечення постраждалих громадян.

Голова Рахункової палати Ольга Піщанська наголосила на недосконалості механізмів контролю, випадках неправомірного нарахування виплат, а також отриманні доплат особами, які фактично не проживали у зонах радіоактивного забруднення. Крім того, перелік таких територій не переглядався понад 30 років. За її словами, це створює значне навантаження на пенсійну систему та знижує ефективність допомоги, оскільки ресурси розподіляються без належної адресності.

Перший заступник голови Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, народний депутат України Михайло Цимбалюк наголосив, що трагедія залишається не завершеною подією, а тривалим соціальним і технологічним процесом, який потребує системної державної політики. Окрему увагу було приділено питанню невиконання судових рішень, за якими заборгованість держави перед постраждалими перевищує 17 млрд грн, що підриває довіру до державних інституцій. Також акцентовано на необхідності посилення медичного забезпечення постраждалих, збереження спеціалізованих медичних закладів та впровадження адресного підходу до соціальної підтримки.

Михайло Цимбалюк звернув увагу на проблеми працівників Чорнобильської АЕС, зокрема, нерівний рівень оплати праці порівняно з іншими атомними станціями, та закликав до її вирівнювання.

На завершення він наголосив на необхідності ухвалення принципових рекомендацій за результатами слухань, спрямованих на посилення соціального захисту, виконання державних зобов'язань та забезпечення гідного рівня життя постраждалих громадян.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець наголосив на відповідальності держави перед ліквідаторами та постраждалими громадянами. Серед ключових проблем було виділено затримки у проведенні дозиметричної паспортизації населених пунктів, зокрема відсутність затверджених висновків щодо частини територій, що

ускладнює ухвалення обґрунтованих рішень у сфері соціального захисту. Окремо наголошено на необхідності недопущення звуження соціальних гарантій для постраждалих, а також на проблемі втрати частиною громадян права на доплати через відсутність даних у державних реєстрах. На завершення омбудсман закликав до вдосконалення нормативного регулювання та посилення парламентського контролю з метою забезпечення належного рівня соціального захисту постраждалих.

Заступник голови Комітету, голова підкомітету з питань функціонування платіжних і інформаційних систем та запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики Ольга Василевська-Смаглюк акцентувала увагу на ситуації на Чорнобильська АЕС, зокрема, на ризиках фінансової стабільності підприємства, боргах за електроенергію та дефіциті фонду оплати праці, що може призвести до затримок виплат працівникам.

Заступник Міністра охорони здоров'я України Євгеній Гончар повідомив, що робота міністерства зосереджена на посиленні доступності, своєчасності та якості медичної допомоги постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Заступник Міністра закордонних справ України Євген Перебийніс наголосив, що Міністерство закордонних справ України забезпечує координацію міжнародних зусиль для вшанування пам'яті жертв, підтримки ліквідаторів та посилення глобальної уваги до питань ядерної безпеки в умовах збройної агресії проти України.

Генеральний директор Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю Віталій Музиченко наголосив на важливості лікування, збереження та відновлення здоров'я і функціональних можливостей ліквідаторів та осіб, які постраждали внаслідок аварії. Значна частина цієї категорії громадян має інвалідність, що потребує системного підходу до реабілітації. Також підкреслено роль державної програми забезпечення допоміжними засобами реабілітації як невід'ємної частини відновлювального процесу. Йдеться про широкий спектр засобів - від протезно-ортопедичних виробів до засобів для самообслуговування, пересування, орієнтування та комунікації.

Суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Володимир Кравчук підкреслив, що проблеми захисту соціальних прав та гарантій осіб, які постраждали від катастрофи, знаходяться в полі уваги всієї судової системи.

Директор із забезпечення діяльності ДСП «Чорнобильська атомна електростанція» Сергій Калашник поінформував про поточний стан робіт на Чорнобильській АЕС та ключові етапи її зняття з експлуатації. Він зазначив, що головними проблемами є дефіцит бюджетного фінансування, падіння рівня заробітної плати персоналу, відтік кадрів, витрати на виплату і доставку пільгових пенсій.

Також було заслухано науковців та представників громадськості. Зокрема, головою Українського інституту національної пам'яті О.Алфьоровим, президентом Національної академії медичних наук України В.Лазоришинцем; президентом Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Союз Чорнобиль України І.Яценком, завідувачем відділу соціальної експертизи Інституту соціології Національної академії наук Г.Чепурко, головою громадської організації «Всеукраїнська спілка ліквідаторів-інвалідів «Чорнобиль-86» В.Атаманчуком, в.о. декана факультету автоматизації, промислової інженерії та екології Київського політехнічного інституту ім. Ігоря Сікорського О.Іваненко, головою громадської організації «Товариство ветеранів-осіб з інвалідністю внаслідок ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС та війни» В.Кобчиком, заступником директора з наукової роботи Інституту демографії та досліджень

якості життя імені Михайла Птухи Національної академії наук України О.Гладуном, головою громадської спілки «Всеукраїнська спілка інвалідів Чорнобиля» І.Дердою та радником при дирекції Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького Національної академії наук України В.Чехуном було акцентовано увагу на низці проблем щодо удосконалення системи соціального захисту постраждалих, їх медичного забезпечення, наукового супроводу державної політики у сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, а також необхідності посилення міжвідомчої координації та практичної реалізації програм підтримки ліквідаторів і постраждалих осіб.

Підводячи підсумки слухань, голова Комітету Галина Третякова наголосила на важливості проведеного заходу, присвяченого подоланню наслідків Чорнобильської катастрофи. Вона відзначила, що такі обговорення є необхідними для комплексного розгляду питань соціального захисту ліквідаторів та постраждалих осіб внаслідок цієї катастрофи, а також для вдосконалення державної політики у відповідній сфері.

За результатами слухань очікується напрацювання рекомендацій органам державної влади щодо підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері соціального захисту постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також формування довгострокових стратегій реагування на подібні виклики у майбутньому.

У заході Комітету взяли участь народні депутати України, представники центральних органів виконавчої влади, обласних військових адміністрацій, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, наукових і громадських організацій та медіа.

Деталі слухань у Комітеті – у відеозаписі за посиланням.

https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/272272.html